

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrť leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrť leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 25. marca 1863.

Gospodarske stvari.

Kako je z govejo kugo na dalje.

Ker se od več strani našega Dolenskega oglašajo žive želje, naj bi se odprla meja med Kranjsko in Hrvaško, se je c. k. ljubljanska vlada, ki noče, da bi le eno uro čez potrebo bila dežela zaprta proti Hrvatii, s katero je v potrebni vedni dotiki, že uni teden se obrnila do deželnega poglavarstva hrvaškega, naj ji pové: ali je goveje kuge ondi popolnoma konec ali ne? Brž ko prejme odgovor, da je ni več, se bojo odprle dosihmal zaprte meje. Velika nesreča pa bi bila, ako bi to pred storili in dosihmal hude nadloge obvarovano deželo s tako naglico pahnili v neskončno nesrečo; vsi veliki stroški, ki smo jih dozdej imeli za obrambo, in vsa škoda, ki so jo gospodarji po zaprti meji trpeli, — vse bi bilo zastonj! Vaše pismo pa, g. Šč. V-r., smo izročili pravim rokam; zahvalujemo se Vam za to, čeravno so nekatere želje čisto nemogoče.

Kmetiški pogovori.

(Dalje.)

Drugi pravijo: „kar se tiče blata, smeti in druge take šare, smo že poskusili; nabrali smo tacih reči in na njivo speljali, pa nismo družega dobička imeli kot delo in zamudo časa, njiva ni nič bolje rodila, kamor smo to sodrgo napeljali.“ Prav imate, jim odgovorimo, saj le bedák od tacega ravnanja saj prvo leto kaj družega zahtevati more, kot kupe plevéla. S tako rečjo se mora vse drugače delati, da prid donese. Blato, smeti, pleve, lanéne glavice, pezdirje, žuganje, plevél, strnišče, če ni za klajo ali pa za steljo, in druga taka šara, kakoršne se čez leto in dan, pri vsaki hiši dovolj nabere, se mora na kupe v vrste, to je, v prvo vrsto, za dlan na debelo, blata ali druge zemlje, na to prvo vrsto, ravno tako na debelo, ene ali druge imenovanih reči nasuti in poravnati; če so te reči bolj ali manj suhe, posebno pleve, pezdirje itd. se morajo toliko z živim apnom potresti, da je vse belo (apno mora biti popolnoma v prah spadeno; v koscih je škodljivo zato, ker se iz njih kepe gašenega apna naredé); to se zopet z blatom ali zemljo pokrije itd. čez celo leto. Potem se nov kup začne in ž njim tako dela kot s prvim. Take kupe, ki jih v družih jezikih komposte imenujejo, kar bi se po naše „mešanca“ reklo, mi že čez 15 let delamo in jih bomo delali, dokler živimo, zakaj prepričani smo o njih koristi in velikem dobičku.

Vsaki kup naj saj dve leti leži, pa vendar med tem časom vsako jesen in pomlad premeče, da se vse dobro pomeša in pognoji; potem je še le kup (kompost) za rabo in koristen. Posebno dobro je tak kup večkrat zgnojnico politi, namesti da ulice ž njo gnojiš.

Zapomniti si pa moraš, da takih kupov ne voziš na njive, kjer boš žito ali druge take reči sejal, med katerimi se je plévela bati, ampak vozi ga le na njive, kamor se bojo sadeži sejali ali sadili, ki se navadno okopavajo, kot krompir, koruza, fižol itd. Posebno koristen je pa tak gnoj travnikom in deteljam.

Da se pa prepričaš, ali se ti trud in delo plača ali ne, potrosi travnik ali pa deteljo z zemljo tacega kupa (najbolje spomladi) za prst na debelo, in povleci to s težko, dobro s trnjem zapleteno brano, pa še kak čok na-njo naveži, da bo težje in da se bo zemlja dobro med rušnjo in travo pomešala; vidil boš, kako bo več let trava čvrsto rastla in ti več let več kot polovico več rodila. Mi smo se tega na svojih zemljiščih že večkrat prepričali.

Še nekaj moramo omeniti. Pretekle dve leti je okoli Ljubljane zavoljo prevelike suše, kar se sicer večkrat primeri, repa prav slabo se sponesla, mi smo pa obe leti prav lepo, debelo repo imeli, da malo kdo tako in toliko. Le škoda, da je že na njivi zlo zlo gnjila, pa vendar, če ne bo v kleti (keldru) bolj gnjila kot dozdej, jo bomo še čez veliko noč dovolj za krave imeli. Sejemo pa repo tako-le: Dobro vdelani in preležani gnoj, ki se dá na drobno raztrositi, se podorje, potem s težko brano dobro povleče, da se vse dobro zmeša in poravná (da bi se tako droban gnoj z brano iz zemlje izlekel, se ni bati, marveč se še z zemljo bolje pomeša); na to se strnišče in kakoršna si bodi šara čisto s cele njive pograbi, repa vseje, z lahko brano zavleče in naposled s težkim valjerjem dobro povali. Tako se lahko polovica semena prihrani, pa bo še repa dosti gosta. Njiva mora gladko vdelana biti, da valar povsod dobro prime.

Ko nas sosedje tako delati vidijo, se smejaajo in nas norce očitajo, rekoč: „to je vse nepotrebno delo; repa raste, da jo le enmalo zapraskaš“; al prepričali so se, da ni vse eno, ali se le enmalo zapraska, ali pa njiva tako udela, kakor mora udelana biti, da gospodar korist od dela in njive ima. Pa saj ne more drugače biti. V rahli zemlji seme kal požene; na to sonce pritiska in posuši zemljo in kal. Če pa je zemlja z valarjem dobro stisnjena in potlačena, se tako naglo ne posuši, zakaj ona obdrži dalj časa potrebno mokroto v sebi; o tem pa postanejo koreninice močnejše, da jim tudi solnce tako lahko ne škoduje. (Dal. prih.)

Graška asekuracija zoper ogenj v preteklem letu.

Iz letnika, ko smo ga od imenovane asekuracije te dni v roke dobili, se vidi, da je v minulem letu 1862 na novo 3081 gospodarjev k nji pristopilo, namreč iz

Štajarskega 2.228, iz Koroškega 462, iz Krajskega pa le 391.

Lansko leto je bilo 6926 pahištev zavarovanih za 5 milijonov 667.775 gold. klasne vrednosti; pogorelcom za škodo raznih pogorišč je povrnila 258.505 gold., to je, Štajarcem 160.485 gold. za 361 pogorelih pahištev; Koroščem 48.180 gold. za 97 pogorelih pahištev, in Kranjcem pa 49.840 gold. za 212 pogorelih pahištev.

Kolikošna bo letos tarifa za zavarovanje poslopij, ni še določeno. To bo še le véliki zbor določil, ki bo morebiti kmali sklican; če bi se pa zakasnil, bo vodstvo samo kolikor bo moč znižalo tarifo, da bode morebiti le 10 kraje. od 100 gold. plačati.

Brž ko bo to določeno, bomo po „Novicah“ na znanje dali. Zeleti pa je res, da se ta asekuracija predela po potrebah novega časa.

Nove postave.

O novi štampeljski postavi. *)

(Dalje.)

Pogodbe zakupne in najemne (štantne) po znesku zakupnine ali najemnine, za vés pogojeni čas pripadajoče, po lestvici II.

Poroštvene pisma — po vrednosti reči, za katero se poroštvo daje, ako je cenljiva, po lestvici II.

Odstopnice (cesije) vračilne — dolžnih tirjav poleg vrednosti vračila po lestvici II.

Zajemne (upodajne) pogodbe (dolžne pisma ali dolžni listi) po vrednosti reči v zajem (na pósodo) dane po lestvici II.

Pogodbe za službo, vračilne, po vrednosti skupnega, za vés pogojeni čas pripadajočega zaslužka, ali po plači od pogojenega dela po lestvici II.

Pogodbe, s katerimi se sprejemljejo obrtnijski učenci, od vsake pôle 50 kr.

Ženitne pogodbe, to je, pogodbe zastran dote in zastran premoženja, katero se dene za življenje v skupovino, po skupni vrednosti po lestvici II., ako se vzamejo va-nje kake ustanove za primerljej smrtni — od vsake pôle 1 gold.

Prejemne potrdila, za stvar, ki je prišla v last prejemnikovo, ako je cenljiva, poleg vrednosti po lestvici II. za stvar, vzeto v spravo, rabo ali zastavo, od vsake pôle 50 kr.; prejemnice za sodne pológe (depozite), ako po lestvici ne pripada manjša pristojba, od vsake pôle 50 kr.

Pogodbe dedinske od prve pôle 1 gold.

Pogodbe društvene, ako združi več oseb v skupni namen, ki ne meri na njihovo skupno korist, svoj trud ali svoje stvari — od prve pôle 2 gld.; ako namen meri na njihovo korist in združijo samo svoj trud, — od prve pôle 5 gold.; ako pa združijo svoje stvari, ali svoje stvari in svoj trud — pri društvih na akcije na več od 10 let, poleg zgovorjenih vlog po lestvici III.; pri vseh družih društvih po lestvici II. ali nikdar manj od 5 gold.

Pogodbe na srečo — po lestvici II. Izneto je: številka loterija, kup upanja premakljive reči in životni dohodki. Od vseh teh gré pristojbina od dobitka, kupščine in od vrednosti premakljive reči po lestvici III.

Zapis založni, to je, pismo, s katerim se komu v zagotovo dolžnost zapiše zalog (hipoteka) po dolžni vrednosti po lestvici II. in ako ta ni določena, po vrednosti zalogovi, toda ne izpod 50 kr.

Kupne pogodbe (vračilni odstopi in odreki) zastran premakljivih reči po lestvici III.

Pogodbe posodilne, kadar se prepusti neizrabljiva stvar proti vračilu v rabo na odločeni čas, kakor zakupne in najemne pogodbe; brez vračila 50 kr.

Zapis zastavni poleg dolžne vrednosti, za katero se daje zastava, po lestvici II.; ako dolžnost ni cenljiva, od vsake pôle 50 kr.; ako dolžnost ni določena, po vrednosti zastavini ali ne izpod 50 kr.

Pobotnice (kvitenge) in prejemnice po prejetem znesku po lestvici II.

Odkupne pogodbe (relicije), s katerimi se premenijo osebne ali rečne dajave v dnarne; po zgovorjeni letni dajavi, po letih pomnoženi, po lestvici II.

Daritvene pisma med živimi od vsake pôle 50 kr.; na primerljej smrtni, od prve pôle 1 gold.

Ustanovne (štiftovne) pisma od vsake pôle 50 kr.

Zaménje premakljivih reči, od polovice vrednosti zamenjenih reči po lestvici III.

Oporoke (testamenti), zapisi ali kodicili, od prve pôle 1 gold.

Poravnave (Vergleiche) po vrednosti, na katero se stranke zravnaajo po lestv. II.; ako stvar ni cenljiva, in pri rečéh nepremakljivih, od vsake pôle 50 kr.

Kupne naročila po izgovorjeni kupnini po lestvici II.

Odreke od pravic, brez vračila, kakor daritve; za vračilo pa kakor kupne pogodbe.

Pooblastila, kjer ni obljubljen plača, in pooblastilni pristavki (klauzule) na pobotnicah, od vsake pôle 50 kr. (Dal. prih.)

Slovstvene stvari.

Nove knjige.

* „Niz bisera jugoslavjanskoga.“ Tako se zove nova knjiga zabavno-poučna, ki jo je vredil gosp. N. Stokan in na katero vabi predplatnike in predbrojniko gospod Vekoslav Pretner, izdavatelj „bisera jugosl.“ v Zagrebu. Polovica čistega dobička te zanimive knjige, ktera je posvečena slavnemu mecenu slovsstva jugoslavenskoga presvetlemu vladiku gosp. J. J. Strossmajerju, je namenjena akademii jugoslavanski. Bogato je obdarjena v poetičnem in prozaičnem predalu; nahajamo v imeniku nektere slavne imena jugoslav. pisateljev, in članke v srbskem, hrvaškem in slovanskem jeziku; v slovenskem jeziku vidimo mitologično črto „o Homanu“ od Dav. Terstenjaka, „o slovenskem jeziku“ od Kočevara, slovenske pesmi, sonetni venec in druge pesmi liričke od Fr. Čučka. Cena za pretplatnike je 2 gold., za predbrojniko 2 gold. 50 kr., predplato in predbrojenje prejema v Ljubljani knjigarna Lerherjeva, v Celovcu Leonova, v Gorici Soherjeva, v Trstu Šuberiova, v Gradcu Ludewig-Wohlfartova, v Mariboru Leyrerjeva in v Celji Tarmonova. Gosp. izdavatelj prosi, naj se naročniki čim preje oglasijo, da delo kmali pride v natis in da more na svetlo priti meseca maja. Gledé na zanimivi obseg knjige in njeni blagi namen nadjati se je obilo naročnikov od vseh strani jugoslavenskih.

* *Dizionario italiano-illirico* di Giovanni Jurasich dall' Isola Veglia. Edizione prima. Trieste 1863. Pod tem naslovom je v Trstu ravnokar prišel na svetlo slovník (rečnik) italijansko-ilirski, ki ga je izdal gospod Ivan Jurasić. Krčan. Slovník v pravročnem vezku in ličnem natisu obsega 50 pôl in bode dobro došel Talijanom, ki želijo ilirski pa tudi slovenski jezik se učiti, take knjige čitati itd. Cena mu je 2 gold. 50 kr.

*) V listu 10., na str. 75., v vrsti 25. od zgorej namesto 1 gold. beri 6 gold.